

KOOROOSEE

Kooroosee máqusanaasa Pauroofa ákara rúmannimaqóofa.

¹⁻² Ínnee Kooroosee máqannaakiqari akaqáusa Ánutuna faiqinámu máriafanoo ínnee faqa maasá faqa ásauku mundíranaki márídaqa miná úfa írídaqa moodáa fidíkara foora márídaqa ásauku mundíranasaa atooqárausa máriafanoo qinéé Pauroosa qeeqá qíkaqaafasaa Timootinándíri ínnee Kooroosee máqannaa nímandaidaqa.

Ánutufa qufanoo ásauku mundírana Yísufa diqiqá-maqai faqa faiqí faiqí márídaqa ínnee nímandaidaqa. Maasá qíkoofoa Ánutufa narí ámaaku maasára áfaarinau mi-afaarirána faqa ínnee naundurá asooárana faqa ínnee nímanifeera qímannimidaqa.

Pauroofa Kooroosee máqannaasara dúfi dúfi qídanoo.

³ Maaqandá ínniara innaaru qídaqa maqee maqee maasá karaambáiqqa Yísuna ásauku mundírana ákoonaa maa-maqánasaaqari innaaru qunáfa Ánutuna áfusaa ínniara dúfi dúfi qídaqa innaaru qímannisaidaqa.

⁴ Maaqandá ínnee Kooroosee máqannaa akaqáusa Ánutuna ásauku mundíranasaa atooqáqa márianara iriséeqa ínnee Ánutuna úfa írimaria fasiqa anaaseesa aiqámausara nídimarifaqa dadaaqí maríanara minára faqa iriséeqa Ánutuna dúfi dúfi qímamaqaidaqa. ⁵ Ánutuna ánoona ufa ámiqira fasaasa ufa faiqí moó fannoo indaarú ínnee maqúsai qímannimufaqa mi-ufána náaru kambíqaaninna óosanara írimariafanoo. Ínnee náaru máreefandínna ainaina Ánutufa innaarúnai quqásee afeedídanoo. Ínnee

miná innaarúnai márararee qímasee asasammásee áfeesidaqa Yísuna saqárikidaqa miná áidimariafanoo.

⁶ Ínnee indaarú Ánutufa narí ámaaku maasára áfaarinoo árunara ínnee mi-afaariránara iriséeqa kai mi-fasaasa ufána aiqáma maqa maaqai daráanidanoo naundurákinaa ámiqi ámiqirana faiqí ánaaseeki kambíqaidanoo. ⁷ Eepafaraasafa maasá moodáa saikímarifa ásauku mundírana ámiqira saikímarifa qiní qímanasáa ínniki fímarufa márídanoo mifá kai mi-fasaasa ufána ínni Kooroosee máqannaasa qímannimufaqa írìqau. ⁸ Mifá ínniara Ánutuna maraquna fannoo aiqámausara áidirana ínni nímufanoo qímaqimifaqa írìqa.

Pauroofa Kooroosee máqannaasara Ánutuna írìranamau fuaqéera qímannimidanoo.

⁹ Maasá indaarú mi-ufána iriséeqa miqóoqari ínniara innaaru qídaqa. Maasá ínniara Ánutuna írìranamau fifándinnanara ínni naundurái qumbiqáanifeera innaaru qídaqa. Ánutuna maraquna fannoo ními írìrana faqa írìranamau fíra írìrana faqa ínni naundurái qumbiqáanifeera minára faqa innaaru qímannisaidaqa. ¹⁰ Ínnee miqí márifaqa Karaambáiqá undée kai ímarifaranoo mifá maqee maqee ínni márirafa ámiqira márira márídaqa ámiqisaa kambíqaaqeera Ánutuna írìrafa faqa firaaqóo ínniki kambíqaannoo.

¹¹ Ánutuna idaaqíra éeraarirafa minásaaqari áninna afeekafa aiqáma ínni faqa afeeka níminaqa ínnee óosana óosana mandáinaina ummaara fannoo ínnisaa kambíqainaqa ubiqafi reendeénidaqa asasammásee máraaqeera. ¹² Ánutufa narí aréenara máqusaki innaarúnai narí nímianinna ainaina afeedímarina quqáseenoo ínnee óoru marasée miqóo márìaqeera

ínni mandáinaina dóo áfaqaseenoo ínnee minára faqa iriséeqa innaarúnai nícoonara asasammásee dúfi dúfi qímamaqaaqa. ¹³ Maasá mandá márira asukunakí márunanoo maasá rafáaqafuqisaifaqa márunanoo Ánutufa qumáreeqeenoo narí faiqi uqanna quqúsaki quqánnisaifaqa ámiqiranaki márídaqa. ¹⁴ Mi-faiqínannai uqanna maasá mandáinaina númoo minníqiseenoo minakínaana mara idukúqiseenoo.

Yísufa Ánutunara múdukatia kooroománniminau.

¹⁵ Ánutufa kukéeqarafa márifanoo ásauku mundírafa miná ámaaku miná amammaana ususéenoo márídanoo narí ákoono óori áfiri marasée miná nírana miná márirana miná maraquna maasáki dóo andeeqásee narí ákoonara kooroo ídanoo. Mi-asauku mundiráfa aiqáma ainaina Ánutufa áuquqoona úrinaaqararafa márídanoo. ¹⁶ Miná ásauku mundíranasaa Ánutufa aiqáma ainaina innaarúnai márína faqa maqásaa márína faqa akooqóo mária ainainausa faqa kukéeqara ainainauqa faqa Ánutuna ámiqira qangiroouqa faqa misá namuqáa áfaanauqa faqa nári rakísirausa faqa nári úriqararausa faqa nári faiqí firasá faqa mi-aiqama ainaináusa ásauku mundíranannai Ánutufa áuquseenoo miná áummooki mara quqánau. Miná amooqímasee mináindikiaqeera Ánutufa minánnai áuqusee narí áminau.

¹⁷ Ásauku mundírafa sía maqee káifau márída óoqai márúfa maa-maqánasaa ainaina sía máruqoo márúfa márínau. Dóo maqá faqa minásaa mári ainainausa faqa innaarúna faqa minakínaa ainainauqa faqa ásauku mundíranaki kai ookáamambida márídanoo. ¹⁸ Ásauku mundírafa narí ufa írimariasasaa rakísídanoo qímannimidanoo. Mifá misára narí adakée qídanoo naríara misá níkiqafee qídanoo rakísinnimaqáidanoo.

Mifá aiqáma ainaina úriqararafaikirara kúqiraua fíndifimari aana afisúfa márídanoo narí miná ufa íri maríasara narí adakée qímarisara misá kafáa minásaaqaraana aiqáma káqi márira kásirana márídaqa minára aiqáma ainaina úriqararafa márídanoo. ¹⁹ Ánutufa narí kai narí ámaakuara asasamáseenoo qiní daanna rámafi úrinaaqaramáfi máriantee qufanoo márídanoo. ²⁰ Ánutufa qufanoo narí ámaaku fannoo aiqáma ainaina maqásaa qaraana faqa innaarúnaindaraana faqa maramáreenoo narí ákoona aaqá múnú moodáaqoo quqásoofanoo áqoondikamannimaqanau. Narí ámaaku ásauku mundírafa narí fidíka adíoonannai asooárana quqásoofaqa moodáanaki kiqa márídaqa. Miqúnara ásauku mundírafa aiqáma ainaina úriqararafa márídanoo.

²¹ Óoqai indaarú ínnee Ánutuna namuqáakama amaqaqau. Ínni óosana fannoo mandá márira márufanoo ínni írirafa mandá írirana kai írimarunara Ánutufa ínni futeé áquseenoo namuqáakámma nímaqanau. ²² Ínnee minní márufanoo Ánutufa maqee ínni maréeqeenoo narí aaqá quqáseenoo moodáanaki kinau. Narí ámaaku narí afaaqa uqanna kúqiranannai kai ínni moodáanaki áqoondikamannimaqanau. Ánutufa sía fífaufau miqínau. Ínni márirafa nírafa ámiqira márira ándeeqara nírá nuaqéera miqínau. Yísufa ínni maréeqeenoo Ánutuna áfusaa kooroomásainaqa ínniki sía moo nífasaasa ufa márianifeera núqu síaisa máriaqeera minára Ánutufa ínni áqoondikammannimaqanau. ²³ Óoqai indaarú Yísuna ámiqira fasaasa ufa iriséeqa náaquqarana taikáseeqa innaarúnai fírara asasída márídaqa. Miqída mi-nimuqusa idaaqirána sía kaifáa rufíarana máraaqa. Ínni írirafa maqee maqee Yísuna mapukúsee miná faakánara foo másee mundíqa mári iaqa. Mi-amiqira fasaasa ufána aiqáma máqa maaqai qímannimisoofaqa qinée Pauroosa

miná rumbára faiqi márídaqa miná saiká faiqi márídaqa.

Pauroofa nariara Yísuna áiku ásuaku aináinamánisee marí fee qídanoo.

²⁴ Qinée Yísuna áufakiana qímannimunnanara minára qinée Roomma máqanna rumbáranaki márídaqa, ín-nisáara faqa rumbáqa márídaqa. Qinée sía minára dóori runídaqa, dóori quqásee asasída márídaqa. Yísufa narí áiku óosana máriasara aunírira saqarisaa aupúrarana máranau. Miná aupúraranaki qinée faqa kéeqeeqa ookáa-mambiqá rumbáqa márídaqa aupúraidáqa Yísunaindi fee qímasee káqi asasídaqa.

²⁵ Yísufa narí áiku óosana máriasara Ánutuna adakára foora máriaafoo qída núqu ráidanoo. Ánutufa qufaqa qinée Pauroosa mi-nidaka saikirána saikímaruna fasiqausa márídaqa ínni dadaaqaqéera aiqáma maqannai óoqai Ánutuna ufa kukéeqara ufa ámiqimmandee kooroo iaqéera mi-saikánaki Ánutufa qiní quqáqisáifaqa márídaqa. ²⁶⁻²⁷ Ánutuna ufa kukéeqara ufa maaqí qínoo márídanoo. Ánutuna ásauku mundírafa Yísufa ínni faiqí faiqi naundurái márídanoo. Miná óosana maaqímminoo márídanoo kásooqaqee ínnee faqa innaarúnai óoruree Ánutuna aináina adíafaa íra ainaina miná úriqararana afaaqa aréenarana káaqa qárana máreefaranoo. Ánutuna kukéeqara ufa dóo miqínoo márídanoo. Mifá mi-ufánara maaqí qínoo. Máa qiní ámiqira kukeeqara ufa úriqarara kukeeqara ufa aiqáma máqannaasa íriaqeera qiní qíku qísauku máriasa kooroománnaanauree qínoo. Ánutuna ásauku mundírafa faiqí faiqi naundurái máríranara faqa innaarúnai miná faqa óoru máríranara faqa mi-ufaqaqandára óoqaindari kukéeqeuna maqee kámuqoo dóo kooroomásee narí áiku ásauku qímannimino.

²⁸ Maasá maa-namúsa ásauku mundíranara aiqámausa qímannidaqa. Maasá aiqáma fasiqa ánaasee aaquqíman-nimaqaidaqa naamúaqidaqa ámiqira íriranannai ásauku mundíranasaa atooqéemariasa sía faiqi ánaaqiara foora iaqéera faiqí firaasára foora máfiqa Yísunaki mapukúsee máriaqeera qímannimidaqa. ²⁹ Maa-namúsakiqari qinée Pauroosa firaaqóo kadáapiridaqa qímudaanaiqidaqa fuki faakí qídaqa qímannimidaqa. Sía qeeqá afeekannáifau miqídaqau Yísuna afeekannái miqídaqa faiqí firaasára foora máriaqeera miqídaqa.

2

¹ Qinée Pauroosa ínniara kadáapi rímarunnana íriraqeera ínni qímannimidaqa sía ínni Kooroosee máqannaara kaifáu kadáapiridaqau Raoodiseea máqusanaasa akaqáusa Yísuna úfa írimaryasa faqa ínnee aiqáma sía qini dóori qíqafee maríasa ínniara kadáapiridaqa. ² Minára ínni nímuqusa sía íani paasóosammásee máriaqeera ínnee moodáanaki kámmafi naríara naríara rídaqa ínnee Ánutuna úfa ámiqimasee iriséeqa ínnee nifaaqa quqásee Ánutunaki mapukúaqeera ínniara kadáapi rídaqa. Ínnee ámiqimasee Ánutuna afeeka kukeeqara ufa uqéerasee íriraqeera. Mi-kukeeqara afeeka ufáfa ásauku mundírafa narí uqanna márídanoo. ³ Ásauku mundírafa Ánutufinnai fímaria írira kóoqiara foora márídanoo. Ánutuna aiqáma írirafa óosana óosana adíafaaira írirafa ánoona qira írirafa firaa qumiasanará foora Yísunaki mandaaqánoo márídanoo. Sía maa-maqánasaaqaraa munnimma ainaina márarara íranau qídau innaarúnai fímaria irirana faqa maaqóo naríara naríara nímuqusira nídíranara minára kai qídaqa. Ínnee faqa miná máraaqeera kadáapiridaqa.

⁴ Kúqaa ánoona afeeka írirana ásauku mundíranasaa márídanoo. Qinée minára irisée maa-ufána ínni

qímannimidaqa. Ínnee rakísidaqa qáfaaqa sía moó fannoo innaarúnai fímaria aanara únna qímaseenoo ínnee níkaru qíandoora mifá ámiqimasee naakápainaqa kúqaammifoo qímasee fifoora qímannimidaqa. ⁵ Qinée káqi maaqóo márídaqa ínnee máriranara asasamánnimaqaidaqa. Ínnee márirana ámiqira márira márídaqa ufa qaindúsi maríasa máriafanoo asasamánnimaqaidaqa ínnee írirafa ásauku mundíranasaa ámiqimasee mapukínoo márínara asasamánnimaqaidaqa. Qinée Pauroosa nínanai márúnanoo qíní maraquna fannoo ínnee faqa márídanoo. Qinée ínnee faqa márídaqara foora qinée maqee maqee ínnee írídaqa rakísinnimaqaidaqa.

Ásauku mundírafá aiqáma ainaina tia úriqararafa uqanna márídanoo.

⁶ Ínnee Kooroosee máqannaasa akaqáusa Ánutuna ásauku mundírana Yísunara maasá karaambáiqee qímasee umáraafanoo dóo ínnee maqee mínasaa mundíqa márídaqa nuaqa. ⁷ Ínnee saqári atukara foora mapukúsee Yísunaki máriaqa, sía rafáuraki áqufuaqa afeekaikámasee áaku aakumáfi Yísuna faakánasaa mundíqa máriaqa. Maasá qímannimifannamau kai ínnee írirafa Yísunaki maqee maqee afeekaikíiaqa. Ínnee írirafa maqee maqee Ánutunara dúfi dúfi qímarifanoo ínnee naundurái qumbiqáfi irairaaíani. Ínnee miqí kai íqa Yísunasaa mundíqa márídaqa nuaqa.

⁸ Ínnee ámiqimasee eeráiriaqa faiqí moó fannoo únna ufa qíra íriranannai ínnee rarisámeeqee narí áiku óosanaki quqáandoora. Miqíra fasiqa míná ufa fannoo írirana faqaa fasiqara foora ufa qíannoo. Mi-ufáfa faiqí ánaasee níkaru qíra ufa óosana síai úfafa fífau maqásaa ufa áfaanna mánika fannoo innaarúna faqa maqá faqa rakísidaqee qímari ufana. Sía ásauku mundíranasaa óosana áreemari

úfafa márídanoo. Miqíra ufara ámiqimasee eeráiriaqa. ⁹ Sía ásauku mundírafa fífaú áfaannafau márídanoofau. Ánutuna aiqáma afeeka márira írirafa múduka tia uqanna Yísunaki maqásaa qumu márínau. ¹⁰ Ínnee minásaa máridaqa sía Yísuna márirana kai máree maríafanoo Ánutuna márirafa minakí marína miná faqa máree maríafanoo. Áfaannauqa rakísirausa úriqararausa maríafanoo faiqí moó fannoo misára ánoonee qínaqa sía misára íridaqa rufíaaqa Yísufa kai misóo máasoo úriqararafa márídanoo misá faqa maasá faqa úriqaranoo márídanoo rakísinni-maqaidanoo.

¹¹ Yuda máqannaasa fáinanduqirana óosana ánaaqi faiqi akoonaiqí fáinanduqu nímaqasee misára Isaraee máqannaasaki márídaqa Ánutuna faiqinámukiaqeera qímarusa márídaqa. Qinée Pauroosa mi-oosanná kíkíqa úsidaqa maaqí qianáura. Ínnee Kooroosee máqannaasa ásauku mundírana ufa irisée sía faiqí moo nísaukukoo ínnee fáinanduqusee mináindikiaqeera qídaqa. Ásauku mundírafa ínni faiqí faiqi márirana mandá márirana nírana aiqáma uqanna narí maráqusoofaqa mináindikiqa máríafanoo. Ásauku mundírafa maa-manda maqánasaaqaraa nifaaqa qikairí faqa uturúqu áqiara foora másoofaqa dóo miná turúqiara foora yánannai ásauku mundíranaindi kámmambi máríafanoo.

(Yuda máqannaasa óosana maaqímminoo márídanoo. Faiqí moó fannoo misá amaana máqaki kéeqararee qímaseenoo aniráinaqa misá miná qumáree nammáriki kéeqammamaqaidaqa. Kéeqammamaqaidaqa maaqí qídaqa. Maa-fasiqáfa kúqiranara foora kéeqafinoo kúqiarafafoora máfinoo fíndifinoo. Dóo miqóoqari amaana máqaki maqee maqee fídaqa.)

¹² Qinée Pauroosa minára ínni Kooroosee máqannaasara maaqí qídaqa Yísufa aunírira saqarisaa

kuqufufaqa ínneeqa nifaaqa námufaqa kúqirana ámeeraamériqa Yísufa kúqiranakiqari fíndifufaqa ínnee faqa kúqirana ámeeraaméeriranakiqari fíndifiqa fúka márirana mara máree fíndifi maríafanoo. Ínni írirafa Yísunasaa mundúnara mi-ainainná kambíqafi márídanoo.

¹³ Ánutufa narí úfa Isaraee máqannaasa Mooseena sándufa qímannimínau. Ínnee níanai márídaqa sía Ánutuna úfa írimariafanoo ínnee faiqí faiqi máriafanoo mandá íriramau fímariafanoo. Ínnee ínneeqa írirana Yísunasaa mundúsoofanoo Ánutufa minára ínniara narí ámaakusaimbaqa kúqiqau foo qídanoo kaifáa ínniara narí ámaakusaimbaqa kúqiranakiqari fíndi fíqqa minásaa mundúfiqa márifaranoo fee qímaseenoo maasá maqásaa mandáinaina taikáqiseenoo sía náruanauree qínau.

¹⁴ Ánutuna aaquqíra úfa papiqakí márifaqa maasá miná irisée rukíasaida káqi fímariafananoo Ánutufa maasá dárira ufa sía maasásaa qínau. Ásauku mundírafa aunírira saqarisaa kúqirari márufanoo Ánutufa maasá dárira úfa óosana óosana qímaseenoo mara máreenoo Yísuna afaaqái múnuseenoo aunírira saqarisaa pirímmannai aru atukaránau. Miqúnara Ánutufa maasára ufa síaisee qídanoo Mooseena sándufa nímaarusirafa fannoo sía amana ínni náruannoo fee qídanoo. ¹⁵ Ánutuna ásauku mundírafa kuqufínoo mi-kuqiránannai áfaannauqa rakísirausa úriqararausa misá aiqáma misá afeeka qumooqukámaseenoo aiqámausa nífusaa nisaurírana nimiséenoo ufóonarídanoo narí amooqímaseenoo márídanoo.

¹⁶ Faiqí akaqáusa ínni Kooroosee máqannaasa maaqí qímasee qímannimifaqa síammíríaqqa. Misá maaqí qifaqa. Ínnee Mooseena sándufa máree akaqá nárana nammári síamma naaqa. Ínnee áukuana idooáranara sía írimari-

afanoo fúka quqoona idooáranara faqa sía írimariafanoo Yuda máqannaasa amaanasáa idooárana miná faqa sía írimariafanoo mandáikammimaríafanoo sía Yísuna áiku óosanaki andeeqásee maríafanoo. Misá mi-ufánannai ínni rafáaqa fífaqa síamma íriaqa. ¹⁷ Mi-ainainnáusa fífau nimanírafa máridanoo sía kúqaa ánoonau. Sía moo áinaina kíkíqa úsuaqa. Ásauku mundírafa mifá kúqaa ánoona uqanna máridanoo ínnee miná faqa moodáanaki ootúpamáfi maríafanoo miqóo kai maríaqa.

¹⁸ Faiqí akaqáusa qummaararára ufannai ínni rafáaqa fíraree qífaqa sía mi-ufána íriaqa. Misá fífau ínniara únna qímasee maasá daanna réeqa káaqa nisaunaasáuríqa nu-aqée qíqa misá ínniara únna qímaseeqa qangiroouqára nimooqiaqée qídaqa miqí qifáranoo. Misá qainámasee náriara Ánutuna úfa iriséeqee qímasee ínni rafáaqa fífara. Miqíra fasiqauqa fífau nári nifaaqa nimooqí maríasa máridaqa. Misá nári mandá márirana fannoo nári uqannífiqee máriafaqa miqímariafanoo. ¹⁹ Misá ásauku mundírana minníseeqa nári aatata nífiqee fíraree qídaqa mi-ufánannai ínni rafáaqa fífaranoo. Ásauku mundírafa maasá qíkíqa máridanoo miná adaká maasá máridaqa. Mifá maasá rakísínara ámiqímasee moodáanaki máridaqa narí dadaaqí narí dadaaqídaqa Ánutuna ufasáa innooqáfi afeekaikídaqa. Mi-fasiqáusa nári qummaarannai ínni rafáaqa fífamariasa maasá qíkíqa Yísuna minníseeqa nári aatata fídaqa mi-ufánannai ínni rafáaqa fífadaqa.

Maasá ásauku mundírana námufaqa kúqíqa miná námufaqa fíndífiqa.

²⁰ Ínnee Yísuna áiku óosana máriasa mifá kúqufaqa ínnee faqa ínneeqa írirana námufaqa kúqíarafoo máfi maríafanoo. Dóo ínnee nánaree áfaannauqa karaambáiqauqa misá úfa irisée rufíaidee kúqíra fasiqa fannoo

sía mi-ainaináusara íridanoo dóo taikánoo máridanoo dóo ínnee minára iriséeqa faiqí faiqi sándufa óosana óosananai rafáaqafifaqa sía óoqai undée íqa eedóo qímasee mi-maú fuaqa. ²¹ Misá maa-unnufánannai ínni rafáaqafídaqa. Ínnee akaqá nárana nammári sía naaqa innaarúnai fíra áana ititéefoora. Ínnee akaqá nárainaina sía uqanna nífaurusaa quqáaqee qídaqa. Akaqá ainaina sía áuqaaqa mi-manda ainaináfa ínni náakuandooree qídaqa. Ínnee miqíra unna sándufa sía íriaqa. ²² Fífaú maqásaaqaraa fasiqa sándufa ínni naakápaidaqa. Maasá mi-naranná ná-masaanoo sía níranandaki kásooíannoo káqi áiqaráannoo sía innaarúna áana faqa ititáannoo káqi áiqaráannoo. ²³ Ínnee mi-fasiqáusa sándufa iriséeqa únna qímasee íri-rana faqaasee qifáranoo. Misá maa-ufána uqéeraidaqa. Ínnee qangiroouqá nimooqiaqéera qídaqa ínnee ínneeqa nífaaqa firaa aupurarana nimisée minánnoo innaarúnai fuaqée qídaqa únna qímariafanoo. Mi-unna fasiqáusa mi-naamuaqíra ufána sía amana maasá daundurákinaa mandá nídirana rafáaqa fúannoo, Yísuna saqárikirafa kai amaná miná rafáaqa fúannoo.

3

¹ Ásauku mundírafa kúqiranakiqari fíndifufaqa ínnee miná faqa fíndifiqa minára íridaqa ínneeqa márirra íri-rana innaarúnai ásauku mundírafa márinnaí ubeekáida máriaqa. Miqóo Ánutufa ásauku mundírana firaa afeeka ámufanoo miná aaqá máridanoo. ² Minára ínneeqa íri-rana mirínni mári ainainnasaa rusísee íridaqa maaqóo maqásaa mandá ainainara sía íriaqa. ³ Ínnee kúqirana aannaréeqa sía mandáinainara íriaqa kúqiara foora íqa máriaqa. ⁴ Ínni márirafa Yísunasaa mundínoo mári-fanoo mináindi fannoo Ánutunasaa mundínoo mári-danoo. Ásauku mundírafa ínnee maa-maqánasaa ánoona

márirafa faqa márianara mifá narí kooroomásainaqa ínnee miná namufaqa óoru ráifanoo narí afeeka káaqa qára areenarana náida nímiannoo.

Óoqeenáa márirana faqa fúka márirana faqa dóo maqee mi-ufáfa kooroo ínoo.

⁵ Ínneeqa maa-maqánasaaqaraa nifaaqa áinaina adíafaairana arusáifanoo sía ínni kaifáa mandóosana uqannífiqaani faiqí fannoo ánaasee qúmmuarimariana faqa ánaasee fannoo faiqí qúmmuarimarina taikáni. Ínneeqa nifaaqa sía kooroo iaqa. Ínnee sía ínneeqa mandóosana máraidaqa mánaaqa anaaseera indeé indee qiqánuaqa adíafaa qiqá nuaqa dóo mi-iriráusa taikáfuani. Óosana óosana mandáinaina márararee qímariafa mifá faqa taikáfuani. Ínnee aiqáma ainainara nimukée marína mi-iriráfa taikáni. Ánutuna minníseeqa moo Ánutunara foora innaaru qídee qímariasa faqa aináinara rímariasa faqa moodáanaki únna aatata fímariafanoo. ⁶ Mi-ainaináusa moómoo máree maríasa Ánutuna ufa rukáida miqídaqa. ⁷ Ínnee misá faqa mi-mandirirána máree marúsa máriafanoo.

⁸⁻⁹ Dóo maqee afaimmá quqáaqa. Maa-ainaináusa faqa afaimmá quqáaqa. Áanooqirana faqa kaukaataqírana faqa agoónausa nífasaasa qírana faqa agoónausa níquramaara rírana faqa maqee maqee faiqí fannoo ánaaseera amaráuqirana faqa ánaasee fannoo faiqíara amaráuqirana faqa únna úfa qímasaida narí áfasaasa narí áfasaasa qíra úfa faqa mi-ufáusa aiqáma afaimmá quqáaqa. ¹⁰ Mi-manda iriráusa óoqeenáa írirana márirana afaimmá quqásee fúka andeeqára márirana marasée qammunnara foora afisúqa. Mi-fuka marirána Ánutufa áuqusee ní-muna Ánutufa kaifáa aiqáma kari fúkara foora kai mán-nimidanoo. Miqínanoo maasá márirafa miná amanaikí-

naqa maasá minára ámiqimasee íriaqeera miqídanoo. ¹¹ Fúka mi-andeeqara marirána máree maríasa nári-ara úriqararausee uréeqarausee qímiriranara sía minára íridaqa, Yuda máqannaafée ánaamuru fee fáinánduqirausee sía fáinánduqirausee írirana faqaasee fúka aamína máqanna fee ánoona ákoona faqaa fee fáiqi faiqi fee fúka andeeqára márirana máree maríasa sía mi-ufásara íridaqa. Ásauku mundíranara kai kúqaa ánoona máridanoo fee qídaqa.

¹² Ínnee Ásauku mundíranara karaambáiqee qímaríasa. Ánutufa ínnee rusandeesámumaseenoo narí andeeqára márirana íriranaki quqánniseenoo ínniara rakísídanoo ámuqusídanoo. Ánutufa miqímarínaqa ínnee maa-reendeenira marira ufána káqi máraaqa. Naríara naríara qimudáoo qiaqa. Ufa qírana faqa nírana faqa íreedá kai qímannímaqa. Físoo físoo ímariasa naannaraqá máriaqa. Reendeenamafi ubiqásee maríasa naannaraqá máriaqa.

¹³ Faiqí ánaasee ínni rítifaqa káqi irisée nímaqaaqa. Ásauku mundírafa ínni mandáinaina dóo minínnisanau. Ínníkiqari naríara naríara ufa qíraree qímasee ásauku mundírana aanna réeqa naríara naríara ufa qírana minnísee aunúsaa. ¹⁴ Mi-andeeqara aiqama ainainná náriqá kai sía amanaíkifanoo naríara naríara nímuqusínafa mífá mi-aiqama amiqira ainaináusa úriqararafa máridanoo moodáanaki suqú quqáseenoo adífaa írana nímidanoo.

¹⁵ Ínnee asauku mundíranaki máriasa moodáara foora márianara naríara naríara farafára qírana minnísee ásauku mundírana asooárafa ínni naundurái rakísímarínaqa moodáanaki kiqa máriaqa. Ínnee miqíaqee qímaseenoo Ánutufa ínnee rusandeesámumasee maréeqee ásauku mundíranaki quqánau. Dóo Ánutunara faqa maqee maqee dúfi dúfi qiaqa. ¹⁶ Ásauku mundírafa nímu ufana ínnee iriséeqa maqee maqee eedóo qídaqa

mi-maú kai fímarifanoo ínni naunduráki mi-adiafaairáfa qumbiqáani. Ínnee mi-mariránasaa fídaqa íriranannai kai narí andeeqée narí andeeqée iaqa. Firaa iriranannái aiqá-mausa narí aaquqímamaqaina narí aaquqímamaqaina iaqa. Ánutuna maraquna fannoo amaana ídi nímuna mi-idína maqee maqee raqá nuaqa. Idí roona áuqu Dafidifa miná idí faqa óoqeenáasa amaana ídi faqa mi-idísa maqee maqee raqá nuaqa. Raqá nídaqa Ánutunara asasídaqa dúfi dúfi qídaqa mi-idi namúsa raqá nuaqa.

¹⁷ Ínnee ínneeqara karaambáiqá Yísuna faiqi námu márídee qímasaídaqa miná aannándaídee qídaqa ufa qímariana aináinímariana andeeqásee miná kai áfaqaaqa. Ínnee karaambáiqá Yísuna maa-maqánasaa koorooírausa márídaqa mifá ínnandee ínnandee kai ídaqa máriaqa aiqáma ainaina narí qínnaqóo kai fídaqa ufa qínana áuqeenana qáféeqa miná aanna ráídee qiaqa. Sía nóori runúsee miqííqa ínneeqa níkoona Ánutuna asasamámaqáidaqa susúmmamaqáaqa. Ánutuna ásauku mundírana minánnai Ánutufa aaná ruqíqasaifaqa asasírana Ánutuna ámiaqa.

Faiqí ánaasee, faiqi naakáparufa.

¹⁸ Faiqí nínaaqmaaka ínnee ínneeqa nifaaqmaaka óoreeáqa máriaqa. Karaambáiqá níraamummaaka miná úfa írimaria anaaseesa nári nifaammaaka óoreeáqa máridaqa andeeqásee karaambáiqá aatáta fídaqa miqímari-afanoo.

¹⁹ Ánaasee nifaaqmaaká ínnee ínneeqa nínaaqmaakara rídaqa nímuqusí marínaqa sía afeeka rakísira rakísinni-maqaaqa sía sukúfa qímannimaqáaqa.

²⁰ Faiqiuqa ínniqa nínausa níkausa ufa qínnaqa aiqáma kari sía rukíaaqa eedóo kai qiaqa. Karaambáiqá faiqi

námu ínneeqa nínausa níkausa ufara eedóo qídaqa andeeqásee karaambáíqa aatáta fídaqa miqí maríafanoo.

²¹ Ínnee nínausa níkausa ínneeqa faiqi námu sía maqee maqee nífairida níqiaqa. Miqífaqa misá quandáfi ínniara firaaqóo fídiaqaafaranoo.

²² Ínnee aináinira faiqiuqa máriasa innaarúnai ínni rakísirafa márídanoo ínni saiká óosana qáfaidanoo. Ínnee maa-maqánasaaqaraa rakísirausara faqa íriaqa aiqáma kari misá ufara faqa eedóo qiaqa. Sía nári níqafainnaqóo kai andeeqásee aináiniaqa, káqiqoo káqiqoo faqa ámiqimasee aináiniqa fuaqa. Miqí kai íqa sía faiqí ánaasee nífusaa, ínni nimooqíranara kai irisée aináiniaqa. Ínnee ínneeqa nímuqusa óokiqari karaambáiqara náaquqainaqa minára irisée ámiqimasee aináiniqa fuaqa.

²³ Ínneeqa rakísirana aináinirana ínneeqa nídiranannai kai áuqaida máriaqa mi-ainainná ídaqa sía maqásaa fasiqa aináinirane qiaqa.

²⁴ Kásooaaqee maasá innaarúnai óoruraanano minní maasá qeeqá kadáapiriri únnana ákiaqara Karaambáíqa fannoo narí óoqai qímaqoo úfanasáa kai feefaurú nímiannoo. Kaifáa ínnisaimbaqa aiqáma rakísirausa aináinidaqa asasammásee áuqaaqa. Ásauku mundírafa mifá ánoona rakísirafa márídanoo miná saikákaimmifoo qímasee sanaasamásee ámiqimasee áuqaaqa. ²⁵ Ínnee óosana óosana aináinidaqa mandáinainira aináinifanoo Ánutufa ínni ufa nímiannoo. Sía ínniara káqi fífau saiká faiqi fée qímasee minnínnisaannoo. Ínni mandáinainirana níqafamaseenoo miná amana kái ufa nímiannoo.

¹ Ínnee faiqísaa rakísirausa ínni aináinira fasiqauqa ínnee andeeqásee amana amana kái misásaa rakísinnisaaqa. Ínnee faiqísaa rakísirausa maa-ufána íriaqa, ínni rakísirafa innaarúnai márifa ínneeqa aináinira faiqi mandáikamánnimaqaifanoo ínni faqa ufa nímiannoo.

² Ínnee Kooroosee máqannaa ásauku mundírana Yísuna áiku óosanaki máriasa ínnee ínneeqa aináinidaqa Ánutuna ufamau fímarianara minára Ánutuna maqee maqee innaaru qímamaqaaqa. Sía nífaurunnai kai únna innaaru qiaqa ámiqimasee naunduránnai innaaru qiaqa. Innaaru qídaqa maqee maqee Ánutunara dúfi dúfi qíma-maqaaqa.

³ Ínnee innaaru qídaqa maí qiní Pauroosa sáimbaqa maaqóo rumbáqa qiní faqa máriasara faqa innaarú qímannisaaqa. Óoqai ásauku mundírafa kukéeqanoo máru-fanoo maqee kári akooroo ínoo márifanoo Ánutufa maasá dadaaqínaqa miná ufa aiqámai kooroománnimaqaannee qímaseeqa minára faqa innaaruqiaqa. Dóo qinée maqee Roomma máqannaa rumbáranaki fífau márídaqa. Ásauku mundíranara maqúsa maqusa qímannimiafananara Roomma máqannaasa sía maasá amaana úfafau qifoo qímaseeqa qiní rumbáranaki quqáqaafaqa márídaqa. Ínnee minára iriséeqa qiníara faqa innaaruqímaqisaaqa. ⁴ Óoqai tamummáqara fasiqauqa Ánutuna ásauku mundíranara sía ámiqimasee írimariqau áti kai írimarufanoo maqee kámuqoo dóo kambíqeenoo kooroo ínoo márídanoo. Ánutufa qiníara aiqáma máqusa máqusa qímannimianne qifaqa minára ínnee qiníara innaaru qímaqisee máriafaqa qinée miqímannisa.

⁵ Ínnee Kooroosee máqannaa Yísuna áiku óosana máriasa ínnee Yísuna ufara níkoo níkaa ímariasa faqa moodáa maqusaki máriafanoo. Ínnee misá nífusaa reendená-

masee írirana faqaasa naanna rámasee nuaqa. Ínnee misá faqa márídaqa ínnee sía fífau nífaurunnai kai ufa qiaqa, Yísunara qímannimiraree qídaqa deedaqammáqaifanoo máriani, iráifaqa dauní qímannimiaqa. ⁶ Ínnee Yísuna ufa írimariasa sía misá rauqísee qímannimiaqa, kásooqaqee fifímmasee adíafaaira ufa qímanniminaqa írifaranoo. Ínnee miqímarifaqa faiqí ánaasee ínni iráifaqa andeeqásee ánoona ufa kai qímannimiaqa.

Pauroofa Kooroosee máqannaa nímandoo úfafa.

⁷ Qiní Pauroosa Tikikusafa qiní dáufakiana ínni qímanniannoo Tikikusanara qiní dídidanoo mifá karaambáiqaindi márídanoo miná aináinira faiqi márídanoo ámiqimaseenoo maasá dadaaqídanoo. ⁸ Qinée Tikikusana maíndari aqíqáananoo maasá dáufakiana qímanninannoo ínni nífeeqáranoo máriannoo. ⁹ Qinée Ooneesimusana faqa Tikikusana faqa miqandá ínnee máriannai niqíqaanáura. Ooneesimusafa mifá Kooroosee máqannaa márídanoo mifá faqa maasá qíkaqaafasaa ámiqirafa márífanoo maasá minára faqa nídidanoo. Miqandá maaqóo óosana óosana ainaina koorooíranara ínni qímannifarannoo.

¹⁰ Aristarakusáfa mifá faqa maí qiní faqa Roomma máqannaa rumbáranaki márídanoo nímandaidanoo. Baranabasina ákaqaafasaa uqanna Marikoofa maí márifa mifá faqa ínni nímandaidanoo. Qinée moo ákaraki Marikoonara qímannimíafannana mifá óonuráinaqa ínnee miná ámiqimasee rákísi aisáaqa.

¹¹ Yusatusafa mifá faqa maí márídanoo miná áuqu moó Yísuna áuqu amaránaikirafa mifá faqa ínni nímandaidanoo. Yuda máqannaa amaana ufa írimarusa misákiqari Yusatusafa faqa Marikoofa faqa Aristarakusáfa

faqa mi-namúsa kai qiní faqa moodáa karida aináiní-mariasa máridaqa maa-maqánasaa Ánutuna quqúsa firaaíikianifeera mi-namúsa kai maasá dadaaqídaqa. Misá miqí maríafaqa qinéé rumbáranaki márunanoo qímuqusa isooáidanoo.

¹² Eepafaraasafa ínni Kooroosee máqannaafa maí máridanoo ínni nímandaidanoo. Mifá faqa ásauku mundírana Yísuna aináinira faiqi máridanoo, mifá ínni Kooroosee máqannaasara andeeqásee Ánutuna ufa nímandakúsee irisée mi-maú andeeqásee fuaqéera afeekaikámasee innaaru qídanoo. Ínnee kooroosee máqannaasa faiqí firaaasára foo máfi ámiqimasee Yísuna áiku óosanaki óoqumarifi afeekaíkiqa máriaqeera innaaru qídanoo. Ínnee miqíaqeera Eepafaraasafa ínniara maqee maqee afeekaikámasee innaarú qídanoo. ¹³ Qinéé Pauroosa mi-fasiqána Eepafaraasana kadáapirirana qáfaidaqa qímannimidaqa. Sía ínni Kooroosee máqannaara kaifau qídanooofau, Raodiseea máqannaa faqa Qieerapoorisa máqannaa faqara innaaru qímannisaidanoo.

¹⁴ Rukaafa tutáqa saikímarifa maasá nídimarifa máridanoo mifá faqa ínni nímandaidanoo. Deemasafa mifá faqa ínni nímandaidanoo.

¹⁵ Ínnee maa-akarána iriséeqa quandáfi Yísuna ufa írimariasa Raodiseea máqanaa faqa nímandaaqa. Yísuna ufa írimariasa faiqí moo áuqu Nimafana máaqaki suqí-mariasa mi-nimandarufána maréeqeeqa misá faqa ními-faqa íriaqa. ¹⁶ Maa-akara ufána ínnee Kooroosee máqannaa nímaqeeqa. Ínnee miná ásaana rúmaseeqa iriséeqa faiqí moó fannoo miná mara máreenoo múnu Raodiseea máqannaa Yísuna ufa írimariasa qámbaraana ásaana rínaqa íriaqa irisée mée nári Raodiseea máqannaa nímu ákarufana kaifáa mi-fasiqáfa misáindi máreenoo aniréenoó ín-

niqa máqannaaki ásaana rínaqa misá nímaqáunna ufana faqa íriaqa.

¹⁷ Arakipusafa karaambáiqqa ufa írimarifa máridanoo. Ínnee afeekaikámasee qímamia. Anee sía qumooqúkídana aunduaría. Afeekaikámasee áuqa. Ínnee miqí qímaseeqa Arakipusana qímamiaqa.

¹⁸ Faiqí moo fannoo ufa qúnnana ákararumásaiifaqa qeeqá Pauroosa káqi qeeqá dúqu kai ákara rídaqa maa-akarána rafáaqaffídaqa. Qinée ínni nímandaidaqa. Qinée Roomma máqanna karabúsaki káqi márunnanara ínnee maqee maqee innaaru qímaqisaaqa. Ánutufa narí mári-rana ínni níminaqa ínnee ámiqi ámiqiaqera nímiannoo miná máraaqa.

Fúka Moodaanaki Kira Ufa Afaqínaasa Ufa
The New Testament + Genesis and Exodus in the Binumarien
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen wantaim Stat na Kisim Bek long tokples
Binumarien long Niugini

copyright © 1983, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Binumarien

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Nov 2017 from source files dated 28 Nov 2017

4a891130-f25d-5e30-a81c-882b2e037698